

Забезпечення дієвої системи фінансової безпеки передбачає з'ясування і систематизацію явищ, подій, дій, настання або здійснення яких безпосередньо або опосередковано може бути загрозою тому чи іншому суб'єктові фінансової безпеки.

1. *Фінансова безпека держави у системі економічної безпеки* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnik.com.ua/uk/news/100006350-finanova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannu>

2. *Оксана Томчук. Фінансова безпека України* / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15931106/finansii/finansova_bezpeka_derzhav

3. *Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення)* / О. І. Барановський. Київський національний торговельно-економічний ун-т. К. : КНТЕУ, 2004. – 760 с.

4. *Яцкевич І. В.. Фінанси : навч. посіб. / І. В. Яцкевич, О. В. Голинська. - Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2014. - 316 с.. 2014.*

Тарабінович А.Б.

гр. ФК-44, Інститут економіки і менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., ст. викладач кафедри фінансів Синютка Н.Г.

ГАРМОНІЗАЦІЯ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АСОЦІАЦІЇ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Інтеграція в Європейський Союз передбачає для України виконання ряду необхідних умов, однією з яких є гармонізація акцизного оподаткування. Україна вже законодавчо затвердила зміни в акцизному оподаткуванні, тому актуальним є проаналізувати що саме очікує українців.

Акцизним податком оподатковуються високорентабельні та монопольні товари. Відповідно до ПКУ до пізакцизних товарів належать:

- спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво;
- тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну;
- пальне;
- автомобілі легкові, кузови до них, причепа та напівпричепа, мотоцикли, транспортні засоби, призначені для перевезення 10 осіб і більше, транспортні засоби для перевезення вантажів;
- електроенергія [1].

Гармонізація акцизного оподаткування передбачає зміну ставок акцизного податку до 2025 року до рівня, який визначений Директивою Європейського Союзу №2011/64/ЄС від 21 червня 2011 року про структуру та ставки акцизів.

Так, відбулося планове вирівнювання пільгової ставки на коньяк до ставки на інші спиртові дистиляти - з 1 січня 2018 року загальне збільшення на 12%. Окрім цього, з підакцизних товарів було виключено «Квас живого бродіння» [2]. Також з 1 січня 2018 року в межах одного підприємства передачу підакцизної сировини для виробництва непідакцизного бензолу звільнено від оподаткування.

До 31 грудня 2018 року операції з ввезення на митну територію України та реалізації на митній території України виключно електромобілів (у тому числі вироблених в Україні) звільняються від оподаткування акцизним податком.

Найбільші зміни відбулися щодо ставок акцизів для тютюнових виробів. Так, з 01.01.2018 по 31.12.2018 встановлено такі ставки акцизного податку:

- 726,15 грн за 1 кг (нетто) – на тютюнову сировину, тютюнові відходи; сигари, включаючи сигари з відрізними кінцями, та сигарилли (тонкі сигари), з вмістом тютюну; тютюн та замітники тютюну, інші, промислового виробництва; тютюн «гомогенізований» або «відновлений»; тютюнові екстракти та есенції;

- 577,98 грн за 1 000 шт. – на сигарети без фільтра, цигарки; сигарети з фільтром [2].

У 2018 році специфічна ставка акцизного податку з урахуванням попередньої індексації збільшилась загалом на 29,7 %, а до 2025 року буде відбуватися щорічне збільшення на 20% до досягнення мінімального стандарту ЄС (90 євро за 1 000 шт.). Зростання спрямоване на дотримання Директиви Ради Європейського Союзу № 2011/64/ЄС від 21.06.2011 р. про структуру і ставки акцизів, яка визначає, що частка акцизу у середньозваженій роздрібній ціні продажу сигарет має становити як мінімум 60% [2].

За даними Державної служби статистики України у I півріччі 2018 року було виготовлено на 17,7% менше тютюнових виробів, ніж у аналогічному періоді минулого року, а обсяги продажу скоротилися на 28% до попереднього року [3]. За даними дослідження TNS України частка незаконної торгівлі тютюновими виробами за шість місяців 2018 року склала 3,5% від обсягу ринку (у порівнянні з 2,3% за 2017 рік) і має тенденцію до подальшого зростання [4].

Підсумовуючи, вважаємо, що збільшення акцизного податку має як свої переваги, так і недоліки. В рамках асоціації з Європейським Союзом приведення податкового законодавства до норм ЄС є одним з необхідних рішень, уникнути якого Україна не може. Підвищення акцизу дає змогу збільшити надходження до державного бюджету. Проте поряд з цим не всі виробники готові до переходу до європейських норм – тіньовий ринок тютюнових виробів збільшується.

1. *Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>;

2. Основні зміни податкового законодавства у 2018 році, які стосуються акцизного податку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tax.gov.ua/podatki-ta-zbori/zagalnoderjavni-podatki/aktsizniy-podatok/komentari-fahivtsiv-dps/print-323187.html>;

3. У 2018 році ринок тютюну зменшився на майже 10% [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rpr.org.ua/news/u-2018-rotsi-rynok-tyutyuni-zmenshyvsya-na-majzhe-10-ho-zhytuya/>;

4. «Укртютюн» закликає Мінфін дотримуватися графіку підвищення ставок акцизу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://economics.unian.ua/industry/10252599-ukrtyutyun-zaklikaye-minfin-dotrimuvatisya-grafiku-pidvishchennya-stavok-akcizu.html>.

Ткач Ю. В.

гр. ОП-33, Інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент кафедри фінансів Ливдар М. В.

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ЩОДО ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВОГО МЕТОДУ ПЛАНУВАННЯ БЮДЖЕТУ

Програмно-цільовий метод складання бюджету вперше був запропонований у Сполучених Штатах Америки в середині 1960 років. В Україні ж цей метод був вперше впроваджений при складанні бюджету на 2002 рік. Застосування програмно-цільового методу при складанні бюджету не тільки кардинально змінило ідеологію бюджетного процесу, а й дозволило підвищити його ефективність, тому що процес формування бюджету починається з зосередження уваги на результатах, які необхідно досягти в державному секторі, а потім - на ресурсах, необхідних для досягнення цих результатів. [1]

Отже, сутність програмно-цільового методу полягає в наступному:

1. Акцент переноситься з потреби в коштах, необхідних для виконання державою своїх функцій, на те, які результати очікуються від використання коштів бюджету, тобто на забезпеченні ефективності використання бюджетних коштів. 2. Упровадження цього методу змінює характер обговорення бюджетної політики: увага переноситься з контролю за виконанням зобов'язань - на забезпечення ефективності. При розробці бюджетної політики в першу чергу враховується фактор: що одержить суспільство за ті гроші, що воно витрачає? 3. Оцінка й експертиза програм є обов'язковим компонентом програмно-цільового методу. 4. В аналітичному плані програмно-цільовий метод вводить у бюджетний процес елементи аналізу зіставлення витрат і досягнутих результатів. [2]

Програмно-цільовий метод складання бюджету – це згрупування різних бюджетних витрат в окремі програми таким чином, щоб кожна стаття витрат була закріплена за певним видом програми. Як правило, кожна програма - це фіскальне зобов'язання одного головного розпорядника бюджетних коштів, ефективність роботи якого оцінюється з погляду досягнення мети програми. [2]

Завдяки плануванню бюджету за цільовими програмами забезпечується прозорість витрачання бюджетних коштів у порівнянні з постатейним методом, який не давав змогу зрозуміти, що саме фінансується під тією чи іншою функцією. Більшість країн з ринковою економікою використовують елементи цього методу в бюджетному процесі, передусім США, Канада, країни Європи, Нова Зеландія, Австралія та багато інших. [4]

Узагальнення досвіду зарубіжних країн показало, що єдиної методики ПЦМ, яку можна застосувати в будь-якій країні, не існує. Це зумовлюється особливостями різних стратегій бюджетних реформ залежно від типу державного устрою, форм правління, наявності парламентської більшості, що підтримує ідею бюджетної реформи, рівня децентралізації податково-бюджетних повноважень субнаціональних органів влади, а саме:

1. форсована (радикальна) стратегія реформування – швидке та повномасштабне здійснення бюджетної реформи, спрямованої на кардинальний перегляд функцій і масштабів суспільного сектора (Нова Зеландія, Великобританія і Австралія – парламентські монархії, реформування бюджетного процесу в яких характеризувалося акцентом на приватизації державних функцій та запозиченні ринкових принципів і методів у державному управлінні); 2. стратегія активної трансформації – широкомасштабна бюджетна реформа з помітним відставанням за темпами її реалізації від форсованої (лідерами цієї групи країн на початку 1990-х рр. стали США, Канада, Данія, Нідерланди й Ірландія; основною метою реформи було підвищення ефективності функціонування адміністративної та бюджетної систем за допомогою корпоративних інструментів управління без радикального скорочення масштабів суспільного сектора, який у цих країнах був традиційно незначним); 3. стратегія поступової трансформації – покрокове реформування бюджетного процесу шляхом упровадження бюджетування за результатами, у тому числі за допомогою пілотних проектів у різних міністерствах і відомствах. Реформування бюджету спрямовано на підвищення ефективності бюджетної системи з метою підтримки масштабного громадського сектора (Німеччина, Норвегія, Фінляндія, Швейцарія, Швеція, Франція, Японія). [3]

Усе більше дослідників вважає, що найпрогресивнішими в плані застосування ПЦМ складання бюджету є Австралія та Нова Зеландія. З регулярних бюджетних звітів, що видаються в цих двох країнах, видно, що вони досягли вражаючого рівня відкритості й прозорості діяльності урядових структур та результатів, які при цьому досягаються. Саме їхній досвід застосування ПЦМ складання бюджету, в основі якого лежить абсолютно нова бюджетна філософія, часто ставлять за приклад для наслідування рештою країн світу. [4]

Таким чином, за сучасних умов ПЦМ застосовується у багатьох країнах світу. У більшості з них програмно-цільовий метод визнано найефективнішим з точки зору планування, фінансування та виконання бюджету. Подальше вивчення питань щодо запровадження ПЦМ сприятиме підвищенню рівня ефективності й результативності планування та виконання місцевих бюджетів як інструмента впливу на дієвість функціонування економіки.